01. הפטרת בראשית. (ישעיהו מב 5-21)

ה. כֹּה־אָמַר הָאֵל | יְהוָה בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם וְנוֹטֵיהֶם רֹקַע הָאָרֶץ וְצֶאֱצָאֶיהָ נֹתֵן נְשָׁמָה לָעָם עָלֶיהָ וְרוּחַ לַהֹלְכִים בָּהּ:

וְנוֹטֵיהֶם: יו״ד מיותרת כי אינו לשון רבים, דוגמת ברא׳ מא 21: וַתָּבֹאנָה אֶל קִרְבָּנָה וְלֹא נוֹדַע כִּי בָאוּ אֶל קִרְבָּנָה **וּמַרְאֵיהֶן** רַע ... גם שם היו״ד מיותרת כי המילה בלשון יחיד: (כי שם התואר רַע בלשון יחיד). או היא מילה יחידאה: ׳הנוטים׳, אבל מה משמעותה?

רֹקַע הָאָרֶץ: רד״ק: הָרִקּוּעַ היא הַפְּרִישָׂה וְהָרְדּוּד כמו (שמות לט 3): וַיְרַקְּעוּ אֶת פַּחֵי הַזָּהָב, (יחזק׳ ו 11): וּרְקַע בְּרַגְלְךָ. והנה הארץ עגולה ככדור, והנה האל כְּשֶׁהִקְנָה המים אשר על פני הארץ אל מקום אחד להיות עליה צמחים וכולל אותה במלת וצאצאים עשה הארץ שהיא היבשה כאלו היא שטוחה לשבת עליה כאדם הרוקע דבר ושוטח אותו, כמו הצורף ששוטח הטסים:

נֹתֵן נְשָׁמָה לָעָם עָלֶיהָ: ארגן את הארץ.

ו. אֲנִי יְהוָה קְרָאתִיךָ בְצֶדֶק וְאַחֲזֵק בְּיָדֶךָ וְאֶצָּרְךָ וְאֶתֶּנְךָ לִבְרִית עָם לְאוֹר גּוֹיִם:

אֲנִי יְהוָה קְרָאתִיךָ בְצֶדֶק את הנביא ישעי׳ או את המשיח עצמו.

ז. לִפְקֹחַ עֵינַיִם עִוְרוֹת לְהוֹצִיא מִמַּסְגֵּר אַסִּיר מִבֵּית כֶּלֶא יֹשְׁבֵי חֹשֶׁךְ:

ח. אֲנִי יְהוָה הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא־אֶתֵּן וּתְהִלָּתִי לַפְּסִילִים:

לַפְּסִילִים: הפסל נפסל בעץ או באבן ואילו המסכה מותכת בתבנית, עיין פס׳ י״ז להלן.

ט. הָרִאשֹׁנוֹת הִנֵּה־בָאוּ וַחֲדָשׁוֹת אֲנִי מַגִּיד בְּטֶרֶם תִּצְמַחְנָה אַשְׁמִיעַ אֶתְכֶם:

י. שִׁירוּ לַיהוָה שִׁיר חָדָשׁ תְּהִלָּתוֹ מִקְצֵה הָאָרֶץ יוֹרְדֵי הַיָּם וּמְלֹאֹו אִיִּים וְיֹשְׁבֵיהֶם:

יא. יִשְׂאוּ מִדְבָּר וְעָרָיו חֲצֵרִים תֵּשֵׁב קֵדָר בְּנֵי יָרֹנּוּ יֹשְׁבֵי סֶלַע מֵרֹאשׁ הָרִים יְצֻוָּחוּ:

יִשְׂאוּ מִדְבָּר וְעָרָיו: אין ערים במדבר אלא מדובר בִּנְוֵי מדבר.

יִשְׂאוּ: ישאו קול.

יב. יָשִׂימוּ לַיהוָה כָּבוֹד וּתְהִלָּתוֹ בָּאִיִּים יַגִּידוּ:

מס׳ ברכות לג/ב: אי לאו דאמרינהו משה רבינו באורייתא (אם משה רבינו לא היה אומר בתורה את השבחים האלה (״הגדול הגיבור והנורא״), ואתו אנשי כנסת הגדולה ותקנינהו בתפלה (ובאו אנשי כנסת הגדולה ותיקנו אותן בתפילה), לא הוינן יכולין למימר להו (לא היינו יכולים לומר אותן).

יג. יְהוָה כַּגִּבּוֹר יֵצֵא כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת יָעִיר קִנְאָה יָרִיעַ אַף־יַצְרִיחַ עַל־אֹיְבָיו יִתְגַּבָּר:

יד. הֶחֱשֵׁיתִי מֵעוֹלָם אַחֲרִישׁ אֶתְאַפֵּק כַּיּוֹלֵדָה אֶפְעֶה אֶשֹּׁם וְאֶשְׁאַף יָחַד:

עיין ביחזק׳ לו 3: לָכֵן הִנָּבֵא וְאָמַרְתָּ, כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה: יַעַן בְּיַעַן שַׁמּוֹת וְשָׁאֹף אֶתְכֶם מִסָּבִיב ...

טו. אַחֲרִיב הָרִים וּגְבָעוֹת וְכָל־עֶשְׂבָּם אוֹבִישׁ וְשַׂמְתִּי נְהָרוֹת לָאִיִּים וַאֲגַמִּים אוֹבִישׁ:

טז. וְהוֹלַכְתִּי עִוְרִים בְּדֶרֶךְ לֹא יָדָעוּ בִּנְתִיבוֹת לֹא־יָדְעוּ אַדְרִיכֵם אָשִׂים מַחְשָׁךְ לִפְנֵיהֶם לָאוֹר וּמַעֲקַשִּׁים לְמִישׁוֹר אֵלֶּה הַדְּבָרִים עֲשִׂיתִם וְלֹא עֲזַבְתִּים:

אֵלֶּה הַדְּבָרִים עֲשִׂיתִם וְלֹא עֲזַבְתִּים: עשיתי את הדברים האלה ולא אוותר.

יז. נָסֹגוּ אָחוֹר יֵבֹשׁוּ בֹּשֶׁת הַבֹּטְחִים בַּפֶּסֶל הָאֹמְרִים לְמַסֵּכָה אַתֶּם אֱלֹהֵינוּ:

יח. הַחֵרְשִׁים שְׁמָעוּ וְהַעִוְרִים הַבִּיטוּ לִרְאוֹת:

יט. מִי עִוֵּר כִּי אִם־עַבְדִּי וְחֵרֵשׁ כְּמַלְאָכִי אֶשְׁלָח מִי עִוֵּר כִּמְשֻׁלָּם וְעִוֵּר כְּעֶבֶד יְהוָה:

עַבְדִּי ... מַלְאָכִי ... מְשֻׁלָּם ... עֶבֶד יְהוָה: כל אלה מתייחסים לישראל.

מְשֻׁלָּם: מבורך בשלום

כ. ראית רָאִוֹת רַבּוֹת וְלֹא תִשְׁמֹר פָּקוֹחַ אָזְנַיִם וְלֹא יִשְׁמָע:

ראית [רָאוֹת]: הקרי, מקור בפיעל: 'היה לך להראות', או מקור פיוטי: רָאוֹ או רְאוֹת שנושאו רַבּוֹת: 'דרכך, רבים היו צריכים לראות'.

הכתיב רָאִיתָ.

כא. יְהוָה חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר: